

Këyítfii Pool bín Bu-Galaatda Wo'eencii lëgis Këyítfiida

Këyítfii fii fëri Pool bín kerceencaa ga teeraa Galaatda. Ya karin daama waas kanak kiyée-galoh Hewhewii winéwí' wii. Yaawúu'caa na buwaa enussii yaawúu'da gëmussa, ba aassa ga kikerceen.

Pool jëgíreeba an kigëm ga Yéesu kesi këri tahan Kooh abohba fiibo' bijúwí' ga fikíici. Wayee laakka biyaawúu' ba meyohu Yéerúsaleem, ba ka'ta Galaat. Ba wo''a buwaa an yaakcaa ga jaangaa Yéerúsaleemda bëri wosba. Ba yahha tooh iñcaa Pool jëgírohee daamaada. Ba wo''a buwaa an Pool enndii apotaa' yukayoh ee iñaa ya jëgí'badá enndii kayoh ban. Ba wo'eeba an ba baama ba enndii yaawúu'da, waa ba gëmin ga Yéesu ba jomin kitaabuk iñaa Waasaa Móyiis nakohda: ba jomin kigúruk. Fodaama Kooh abohba fiibo' bijúwí'.

Iñaaama tah Pool bínnda bu-Galaat kinísba ga iñcaama ba jëgíru ee meyohhii ga Koohda. Ya wo''aba an kigúrukkaa nebloh Koohda eni ga keeñ ee wëri en an keeñaagaraa jom kiset hen ga fikíici. Abaraham yëri en caasamuncii yaawúu'cii, moona déy Kooh abohhari bo' yijúwí' ee lak ya gúrukkii duum.

Ngëm doŋ onan bo' ki'abohu yijúwí' ga fikíi Kooh, ee wa rek wëri mínlukohan bo' kitaabuk

kipeskaa neɓ Koohɗa.

Këyítfi Pool bín bu-Galaatɗa tíidoh anee:

- 1 - Pool këñí' bu-Galaat (1: 1-5)
- 2 - Kooh tum Pool apotaa' ee ya jégíroh kayoh (1: 6-24)
- 3 - Inñii Hewhewii winéwí'wii wo' kayoh-kayohɗa (2: 1-21)
- 4 - Ngëm doŋ onan ɓo' kimúc (3: 1-4: 31)
- 5 - Kiwaaroh yaa en ɓéeɓ na mooroomci; Kitaam na Helii yisela'í'yii (5: 1-6: 10)
- 6 - Incaa Pool méeñjoh kidínkaanohɗa na taŋkoh (6: 1-18)

Pool këñí' bu-Galaat

¹ Mi Pool, mi apotaa' Yéesu Kiristaa. 'Bo'-súusúus falliirooka ee ka koorohhii ga ɓo', wayee ka meyoh ga Yéesu Kiristaa na Kooh, Paamudii, Kooh yiima mílísí' Yéesu ga ɓuwaa kaaninɗa. ² Mi na ɓéeɓ mbok-kerceencii enu diida, dí ɓii ɓëyrohhúu këñí', dú ɓuwii en ga jaangucii ga Galasíida. ³ Kooh, Paamudiigaruu na Yéesu Kiristaa, Ha'mudii barkeelattúu, ee ɓa onndúu jam. ⁴ Yéesu Kiristaa, Ha'mudii, erohin kumuunkaagari ndaga baakaa'ciigaruu, en ɗanaa dú mín kimúc ga ældúnaanii ɓuwii wati wibóní'wii fodaa daa Koohyii en Paamudiigaruu waarohkaɗa. ⁵ Ndam aawat ga Kooh bi taa'! Aameen.

Hewhew winéwí' wíinoo doŋ wërí laak

⁶ Dú, Kooh yëri tanndúu koorohha ga yërmaandaa Yéesu Kiristaa. Mi jaahli'in lool nak ga dii dú onndi bíiŋ haat, dú taabukka

hewhew winéwí' wiliisda. ⁷ En fan hewhew winéwí' wiliis laak hen! Wa laakoo. 'Bibo' doj bērí en na kihícisoh helciigarúu ee ba waa' kikalañsoh Hewhewii winéwí'wii wo' ga Yéesu Kiristaada. ⁸ Kon nak, binaa bo' yiliis, luu enee dí sah, wala malaaka-Kooh, yaa meyoh asamaan, hayyúu kiyéegal hewhew wiliis waa enndii wii dí yéegallúudanaa, ya saŋku'at. ⁹ Dí mosinndúuka kiwo' ee mi yii taabis ga wati: binaa bo' yéegallúu hewhew winéwí' wiliis waa bokkii na wii dú laas garíidanaa, ya saŋku'at. ¹⁰ Kon diimada, mi heel iña neŋ bo'-súusúuse? Ó'óo, mi heel kay iña neŋ Kooh! Mi heel buwii waa'toone? Binaa mi lísee bi wati kiheel buwii waa'toona, eneenaa mi enoo súrğa Kiristaanii.

Iña tum Pool apotaa'da

¹¹ Mbokcii ga ngēmiida, mi waa' dú ínoh an Hewhewii winéwí'wii mi yéegalohda meyoohii ga bo'-súusúus. ¹² Mi laassiiwa ga bo'-súusúus ee ken jégí'ttiroowa wayee Yéesu Kiristaa na kihafci yērí ínohlukohhoowa.

¹³ En ki'ena, dú kelohin ga dii mi madee kudewaa ga waa mi en ga Waasii yaawú'ci-ida. Dú ínohin daa mi tamohee ga kihatal ga kipesba buwaa ga jaangaa Koohda, mi yaa tum tóoh kitasaarohba. ¹⁴ Buwaa mooroomee naroo ee ba yaawú'da, biyewin gaba le'séeríiroo fen ga kitaabuk waasii yaawú'cii. Ee mi wēñeeba kikaantukoh ga kitaabuk iñcii cosaanii bicaasamboo nakoh kitumda. ¹⁵ Kooh nak tanukkaroo lak mi

límussii duum. Ya bayyaroo ga yërmaandaa-gari, mi en súrgaci. ¹⁶ Ee ga waa neɓpari ya teɓparoo Kowukiigarida, mi ínohlukohka ga buwii enussii yaawúu'da, mi meekissii ken ki'onndoo hel ga íñaama. ¹⁷ Ee ñan mi ka'tii Yéerúsaleem kihotohnee na ñuwaa ñeɓpoo ki'en apotaa'da, wayee mi namba ki'úsuk kúlkaa Arabii, lëehi'ta mi boyukka teeraa Damaas. ¹⁸ Tíkka ga tikiis taahay, mi hannda kika' Yéerúsaleem ki'ínohdoh na Sefas*. Mi ennda nari bes cidaaŋkaah na ciyétúus. ¹⁹ Mi hottii apotaa' yíinoo yiliis, enndiirinaa. Mi hotta ñan Saak këmëeŋkí Ha'mudii. ²⁰ Kooh ínohin an íñii mi bíndúu yii enndii saboh.

²¹ Lëehi'ta, mi hannda kika' gohaa Sírii na waa Sílísíi. ²² Waama, lakanaa ñuwaa gëm ga Kiristaa ga kúlkaa Yúudéeda mossooro kihat; ²³ ña kelohee rek ñuwaa ñaa wo' an:

-'Baa yaama hataleruu ga kipes kidewaada, ñaama déy, wati ya yii yéegaloh ngëmii ya heelee kidúbí' ga ñuwiida.

²⁴ Fodaama, ña aawwa kikañ Kooh ga dii mi man diimaada.

2

Pool boyukka Yéerúsaleem

¹ Waa ennda ña, tikiis tidaaŋkaah na tinikiis tíkka ga, mi boyukka Yéerúsaleem, mi na Barnabaas. Mi ñaydohha Tít ñan. ² Mi ka'ta daama ndaga Kooh yëri ínohlukeheeroo an mi

* **1:18** 1: 18 Sefas wëri en teekaa Pee' ñayohsida.

jomin da kika'. Buwaa kuliyuk ga jaangucaamada, mi laakka saawal naba ba haɗba. Mi béestí'taba Hewhewii winéwí'wii mi yéegaloh ga ɗuuy buwii enussii yaawúu'da. Mi tum iñaama ndaga mi waaréeríi iña mi sodee ga kilégëy na iñii mi lëgëy watida en sooy. ³ Ee Tít, yii taabee narooda, ya iña Gereka* ee ken sah gítinndiiri kigúruk†. ⁴ Laakka ga ɗuuycii buwaa tíksee haɗba bimbok-kerceen ee saboh, ba abee an buwaa enussii yaawúu'da jomuunun kigúruku‡. Buwaama hayee ga ɗuuycii kideɗtuk ki'ínoh jamaa dí laak ga kitaabuk Yeesu Kiristaada ba meydohhii ga. Ee fodaama ba boykidohhii ga ki'en ñaam Waasii Móyíis. ⁵ Wayee dí onndiiba hal ga fen, doonaa kayohfaa ga Hewhewii winéwí'wiida tési'túu. ⁶ Laakeera biɓo' baa tíku an bəri wëñ kilaak solu. Wayee iña ba eneeda biitiiroo ndaga buwii béebba wínoo ga Kooh. Buwaama tíksee an bəri wëñ kilaak soluda tíkussii wo'een ga lëgëyaagoo. ⁷ Hanaa kay ba nam kihot sah an Kooh yëri díjkaanndoo lëgëy kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii ga ɗuuy buwii enussii yaawúu'da§ foda daa ya nak Pee' kiyéegalohwa ga ɗuuy yaawúu'caada. ⁸ En ki'ena, Kooh yaa tum Pee' apotaa', wossari

* **2:3** 2: 3 Pool waa' kiwo' an Tít enndii yaawúu'. † **2:3** 2: 3 Kigúrukaama enee kiteewoh an ba biyaawúu'. Yaawúuraa en béeb jomin kitum baah kigúruk ga oomaa-yaalcaa. ‡ **2:4** 2: 4 Yaawúu'caa biinoo gëmuunun ga Yeesuda ebilsee buwaa kigúruk enndiikanaa, ba wo' an kimúc laakoo § **2:7** 2: 7 Buwii enussii yaawúu'da Bídii meydoh dii «ɗuwii gúrukkiida»

ga yaawú'ciida, yërí tummboo apotaa' ban, wossaroo ga buwii enussii yaawú'da. ⁹ Saak na Pee' na Saŋ, bii abu ki'en fodii jíp ga jaangiida, tookuunun an Kooh yërí bēwí'too, e'taroo kilégëy iñaama. Ba e'tarii kon yah, mi na Barnabaas kiteewoh an dí wíinoo. Fodaama béebpii dí júwohha ga an, dí, dí aawan ga buwaa enussii yaawú'da, ba, ba aaw ga yaawú'caa. ¹⁰ Enaama yíinoo doŋ yaa ba kíimeerii, yërí en kifoñ hel ga buwaa en ga jaangaagaba ga Yéerúsaleem ee laaksoo darada. Ee iñaama mi tuukka ga kitummbi.

Pool ña'ta Pee' ga Añcoos

¹¹ Pee' nak hayya teeraa Añcoos, mi tapukohha nari ga fikii béeb ndaga ya calee kiña' hen. ¹² En ki'ena, balaa buwaa Saak wosee Añcoosda hayunaa, Pee' daanee kiñami na buwaa enussii yaawú'da. Wayee daa buwaama hayee, ya meyca ga, ya íissa kiñami naba ndaga ya niikee yaawú'caama gëmu ga Yéesu ee ba fa' ga kigúrukkaada. ¹³ Yaawú'caa tes gëmu ga Yéesuda aasussa ga iña Pee' enukoh yaama, bi ga Barnabaas sah baydohussa ga kidúkohaagaba kaama. ¹⁴ Daa mi hotee an enukeenaagaba waama júbpíi ee taammbii na kayohfi Hewhewii winéwí'wii, mi tapukohha na Pee' ga fikii béeb, mi wo''ari an: «Fu yii fu en yaawú' ee fu foñin dii yaawú' pesida, fu taabukka kipeskii buwii enussii yaawú'da, fu gítínoh buwii enussii yaawú'da ya ga kitaabuk kipeskii yaawú'cii?»

Yéesu músalin yaawúu'cii na buwaa enussii yaawúu'da

¹⁵ Dí, dí límu yaawúu', dí enndii bitumoh-baakaa' en fan buwii enussii yaawúu'da*.

¹⁶ Wayee nak, dí ínohin an bo'-súusúus, kigëm ga Yéesu Kiristaa doŋ tahanndi ki'en bo' yijúwí' ga fíkíi Kooh, wayee enndii ki'ayuk ga kitum ińaa Waasii Móyíis nakohda. Dí nak, dí gëmin ga Yéesu Kiristaa doonaa ngëmaagaríi ga Kiristaa waama onndíi ki'en ñibo' ñijúwí' ga fíkíi Kooh, wayee enoo an dí ayuk ga kitum ińii Waasii Móyíis nakohda. Ndaga ki'ayuk ga kitum ińii Waasii Móyíis nakohda tahoo ken ki'en bo' yijúwí' ga fíkíi Kooh.

¹⁷ Wayee binaa en an ga dii dí heel ki'en bo' yijúwí' ga fíkíi Kooh, ndaga Kiristaaniida, dí nam ki'abu bitumoh-baakaa' fodii buwii enussii yaawúu'danaa, waama lak Yéesu yërí amdohhíi ga kitum baakaare? Múk, ińaama kay mínoo ki'en.

¹⁸ En ki'ena, binaa mi búuk Waasii Móyíis, lëehíraa mi boykis, mi tuukiriswanaa, kon mi namin ki'en baa saŋ kitaabuk waas. ¹⁹ Waasii Móyíis onndoo kilëehduk kipes gawa, en danaa mi mín kipes ga ińaa Kooh waa'da*. Mi daaydohuunun na Kiristaa ga kuraanaa. ²⁰ Fodaama, enissii an mi ga kihaffoo mi yërí en na kipes, wayee Kiristaanii yërí en na kipes garoo. Kipeskiigoo wati, fodii bo'-súusúus, mi peska ga kigëm ga

* **2:15** 2: 15 Pool wo' fodaama fodii yaawúu'caa múus. Ba tík ñééñ buwaa enndii yaawúu' fodii bitumoh-baakaa' ☆ **2:19** 2: 19 Malkat Galaat 4: 4-5.

Kiristaanii, Kowukii Kooh, ka kii ka waa'taroo, bi mi tahhari kitook ki'eroh kumuunkaagarida. ²¹ Mi sagoo múk yërmaandaa Kooh, ndaga binaa en an Waasii Móryiis wëri onohi ki'en bo' yijúwí' ga fíkíi Koohaa, kon Yéesu Kiristaa kaanin sooy.

3

Kitaabuk Waasii Móryiis wala kilaak ngëm ga Yéesu

¹ Dú bu-Galaat, dú lohoyin hel kat, bii móoñís hafciigarúu ba? Moona déy, dú teewu-unun bi leerin lañ ga hasciigarúu Yéesu Kiristaa yaa daayu ga kuraanaada. ² Mi waa' dú taassoo ga inii mi meekissúu yii doḡ: kitaabuk inii Waasii Móryiis nakoh kitumda kéri onndúu kilaas ga Helii yisela'í'yiinoo, kigëm Hewhewii winéwí'wii dú kelohda kéri onndúuka? ³ Dú mín na kilohoy hel fodaama? Dii dú dalin mo'-mo' kiyaakaa' ga Helii yisela'í'yiida, dú waa' kiméeñjoh kiyaakaa' diima ga doolici-igarúune? ⁴ Kon dii dú koo'da tooh enin sooye? Iñaama mínoo ki'en sooy kay! ⁵ Kooh yóoskí' Helii yisela'í'yii ga dookkúu, ya tumi kintaan ga duuycúunaa, dii du taabuk inii Waasii Móryiis nakohda tah ya tumkanoo, dii dú keloh Hewhewii winéwí'wii dú gëmmba gada tahka?

⁶ Du malakohatka ga Abaraham. Këyítfaa wo' ga looci an: «Abaraham ayca hafci ga Kooh ee Kooh abohhari bo' yijúwí' ndaga ngëmaa ya laak garida.» ⁷ Kon ínohat gaka an:

buwii gëm ga Koohda bërí doŋ bok ga níílaa Abaraham. ⁸ Ee sah, balaa daranaa Këyítfaa waayukdeera bééɓ buwii enussii yaawúu'da an Kooh hayɓa ki'aboh ɓibo' ɓijúwí' ndaga ngëmaagaba ɓa laakan garida. Këri tah bí-duunun ga Këyítfaa an kudewaa Kooh yéegalee Abaraham Hewhewii winéwí'wii wii an: «Mi hay kibarkeel heetcii ga ëldúnada tóohca ee koorohan garaa.» ⁹ Abaraham gëmmba ee Kooh barkeellari. Fodaama bééɓ buwaa gëmɗa Kooh barkeelinɓa foda daa ya barkeele Abarahamɗa.

¹⁰ En ki'ena, buwii ayuk ga kitum íñii Waasii Móyíis nakohda, ɓa ɓii ga kisaŋku', ndaga Këyítfaa wo' an: «Bééɓ ɓaa dëkkii ga kitaabuk tóoh íñcii bídu ga Waasii Móyíisɗanaa, ɓaama saŋku'at.» ¹¹ Ee leerin sah an kitaabuk íñii Waasii Móyíis nakohda tahoo ken ki'abu ɓo' yijúwí' ga fikii Kooh, waa Këyítfaa wo'in an: «Baa Kooh aboh ɓo' yijúwí' ndaga ngëmaa ya laakda hay kipes.»*

¹² Kigëm ga Waasii Móyíis nak bokkii dara na kigëm ga Kooh. Wayee nam ki'en sah an: «Baa taabuk íñcii Waasii Móyíis nakohɗanaa pesan gaca.»

¹³ Waasii Móyíis saŋku'eeraru ee Kiristaa músallaruu ga, ya tükukka kisaŋku'kaama ga hafci, waa bídu ga Këyítfaa an: «Bééɓ ɓaa apohu kilíku ga kedik, ɓaama saŋku'at.»

¹⁴ Ennda fodaama doonaa baarkeelaa Kooh

* **3:11** 3: 11 Habak 2: 4; Room 1: 17; Yaawúu'caa 10: 38.

dígee Abaraham, koorohha ga Yéesu Kiristaada le' bi ga buwii enussii yaawúu'da. Ee ban, du béebpuu, ga ngëmii du laak ga Koohda, du laas ga Helii yisela'í'yii ya dígoheeda.

Waasii Móyíis na iñcii dígohudá

¹⁵ Mbokcii, malakat ga dii buwii tumida. Kifiliimunkaa pokohu, binaa ka koo' ga waasaa, ken mínooka kisaŋ ee ken mínoo kibaat dara ga. ¹⁶ Kooh nak dígee Abaraham na nílaagari. Këyítfaa wo''ii an: «na buwaa bok ga nílaagaraada», en fan ba biyewin. Wayee bo' yínoo doŋ yëri wo'u: «na nílaagaraa», ee Kiristaanii yëri. ¹⁷ Kon iñii yii yëri mi waa' kiwo': Kooh dewee kipokoh kifiliimun na Abaraham, ee ka koo'ta waas. Kifiliimunkaama enin dii tíkíis titéemée'-nikiis na tidaaŋkaah-kaahay (430), Kooh hannda kihaydoh Waasii Móyíis. Kon Waasii Móyíis mínoo kipékís kifiliimunkaa kaama, wa nís iñaa Kooh dígoheeda. ¹⁸ En an Waasii Móyíis wëri oni bo' kilam ga Koohaa, kon ensissii díгаа Kooh dígoheeda onohika. Ee moona déy, Kooh kooroh ga díгаа ya dígee Abarahamda, barkeellari.

¹⁹ Kon Waasii Móyíis wa enohu ya? Wa baatu ga hen doonaa wa teeb buwii faŋ iñcii ba tumi ee ba këldúki iñcii Kooh nakohda. Ee iñaaama laakan bi ga daa nílii Abaraham Kooh dígoheeda hayohan. Waasiima, Kooh yëri yóoski'wa ga buwii, koorohha ga malaakacaagari, ba e'tawa Móyíis yaa enee ga díkaanti*

* 3:19 3: 19 Malkat Léwítík 26: 46.

Kooh na buwiifda. ²⁰ Ga loo iñaa dígohseeda, buwii hídírohu ga iñaamada ba bo' yíinoo, ee Kooh yèrí wo'u da, kon soolukissii baa tídan ga díkaantaa.

Iñii tah Waasii Móryís kihayfa

²¹ Kon Waasii Móryís daloh hen na iñcii Kooh dígoheedane? Ó'óo kay! Enee an laakin waasaa yóoskíru, waa mín ki'eroh kipes kayoh-kayohdanaa, eneena Kooh bewan buwii taabuk Waasii Móryísda ya abohba bo' bijúwí' ga fíkíici. ²² Wayee Kéyítfaa wo'in an buwii bééβba baakaa' labinba pat, en danaa buwii gëm ga Yéesu Kiristaada doŋ βèrí laasan ga iñaa Kooh dígoheeda ee koorohan ga ngëmaa ba laakda. ²³ Balaa jamaanaa kigëm ga Yéesu Kiristaa hayanaa, Waasii Móryís lageeru hen pat, wa waa sek daa Kooh ínohluhannduu kigëmkaama. ²⁴ Fodaama Waasii Móryís wèrí níireeruu bi ga daa Kiristaanii hayan, en danaa ga ngëmii dú laak garida, Kooh abohuu βibo' bijúwí'. ²⁵ Waa kigëm ga Kiristaanii le'in, dú soolukissii níirohaa yaama. ²⁶ En ki'ena, dú bééβpúu, dú βii dú gëm ga Yéesu Kiristaa ee dú en nari wíinooda, dú bitowu Kooh. ²⁷ Dú bééβpúu βan, dú βètísi'u ga teekii Kiristaanii, kèrí tah, dú enin nari wíinoo ga fíkíi Kooh. ²⁸ Kon laakissii an yii yaawúu', yii enndii yaawúu'. Laakissii an yii ñaam, yii enndii ñaam. Laakissii βan an yii βeti, yii yaal, ndaga dú bééβpúu dú wíinoo ga Yéesu Kiristaa. ²⁹ En lak Kiristaanii yèrí laakkúunaa, dú bok ga nílii

Abaraham ee d'ú hay kilam i'naa Kooh dígee Abarahamda☆.

4

¹Dú inohin kon i'ni yii mi wo''úuda: baa jom kilam Paamci en ya lís ki'en oomaanaa, luu enee an alalaa toohwa wuuci, dara wootírohhiiri na ñaam. ²Bibo' b'eri toputu'anndi, ba toputu'i i'naa ya laakda, bi ga daa jamaanaa paamci wo' an ya mín hafci kibayda le'an. ³Ee dí ban, ga wii dí en oomaada*, dí enee ñaam baahcii öldúna†. ⁴Wayee nak ga waa wahtaa Kooh wo'eeda le''a, ya wossa Kowukaagari, ka límukka ga beti, ka hayya ga jamaanaa Waasaa Móyíis, ⁵doonaa Kowukaa laas buwii ay kipesba ga Waasii Móyíisda. Fodaama ka onndaruu ki'en bitowu Kooh. ⁶Kooh waa-reeruu kiteeb an du bitowuci, k'eri tah, ya wossa Helaa Kowukaagari ga keeñciigaruu. Helaa waama w'eri bayiri didoolí an: «*Abaa! Paamboo!» ⁷Kon fu enissii ñaam, wayee fu kowu. Ee waa fu kowu, Kooh hayyaa ki'on fu lam ga i'naa ya d'aaiki' towutaagarida.

Pool jaahli''a ga bu-Galaat

⁸Kudewaa, d'ú inoh'eri Kooh, ee d'ú daanee kijaamuk fodii ñaam enaama ciliis caa enndii Kooh kayoh-kayohda. ⁹Wayee diimada, waa

☆ **3:29** 3: 29 Malkat 3: 16. * **4:3** 4: 3 Pool am fodii oomaa, béeb i'naa laakee balaa Kiristaa na Hewhewaa winéwí'wii hayanaa † **4:3** 4: 3 Baahcii öldúna tumeencaa yaawúu'caa na buwaa enndii yaawúu'da ee ba g'eme gacada. Malkat 4: 9 na Koloos 2: 8, 20

dú hídohin na Kooh, wala sah waa Kooh hí-dohin narúu, dú mín na kiboyukis ga baahcaa caama haydohdoorúu tús ee ca caloo darada? Iñii tah ya dú waa' kiboyukis ki'en ñaam gaca? ¹⁰ Laakin ga bescii, ga ñiincii, ga jamaanucii, wala tíkíistii, caa dú am, dú tíkkaca enaama ciléeki'-solu. ¹¹ Mi niikin man daal iñii mi son garúuda tooh en sooy!

¹² Mbokcii, mi kíimmbúu, tumat fodiigoo, waa mi tumin haffoo fodii garúu‡. Dú mosooroo kitum iñaa mesikkoo. ¹³ Dú níindí-sukaa, wii mi debpúu kiyéegal Hewhewii winéwí'wiida, lak mi dúukoolin. ¹⁴ Hídaa daa dúukoolii faanfigoo sodaleerúuda tooh tahhii bi dú saŋgaroo dú sēbitukkaroo§. Wayee fodii malaaka-Kooh, wala sah fodii Yéesu Kiristaa, dú dapparoo ga duuycúu. ¹⁵ Wada keeñ-soosaa dú taabee nawada? Na dii dú sa-fareeda! Mi mínin kiseedi' garúu an, enee an mínukinaa eneena d'ú hay kilukit tuhastigarúu, dú e'toota. ¹⁶ Kon diima, mi enin baa dú waa'tii gari kihot ndaga kayohfii mi wo''úudane?

¹⁷ Buwum enu na kifool ga fenoórúuda, nofcumgaba moroo. Ba heellúu kihégí-soh naroo*, en danaa dú fooli ga fenooba. ¹⁸ Kikaantukoh ga yen jofin, wayee enat ga

‡ **4:12** 4: 12 Ga kiyaawúu'kaagari, Pool meycá ga tooh iñcaa Waasaa Móyís ebiloheeda. Fodaama, ya nak bu-Galaat ba tum fodaá gari, ba súmíyuk ga béeb iñcaa baahcaagaba nakohda. § **4:14** 4: 14 Mēdírohat iñaa na wo'eencaa Ísayii ga 53: 3-4 * **4:17** 4: 17 Galaat 3: 23 Iñaa Pool wo'da ban wērí en an buwaama kokohin bimooroomba ki'aas ga Nguuraa Kooh

yijófi', ee fan ka enat besaa en béeb. Ka hanat ki'en rek binaa mi en narúunaa. ¹⁹ Towutiigoo, dú tahnndoo ki'enis ga coonu, en fan betifaa en na kimatuk. Ee iñaama yah bi ga daa Kiristaanii pesan garúu. ²⁰ Dii mi waareerúu kideey diima denfa, bi mi tuuk, mi wo' narúu wo'een wiliisfa. En ki'ena, mi ínohoo dii mi tumannúufa.

Iña laakee ga díkaanti Aгаа' na Saaraa

²¹ Wo'attoo, dú bii dú waa' ki'ay kipeski-igarúu ga Waasii Móyíisfa, dú ínohoo íñii wa wo'fa hene? ²² En ki'ena, bíduunun ga Kéyítfaa an Abaraham laakee towu tanak tiyaal. Yíinoo, ya laakki na ñaam yibeti, yíinooyaa, ya laakki na betifaa enndii ñaam. ²³ Kowukaa ya laak na betifaa en ñaamfa límu fodii towutii béebta. Wayee kaa ya laak na betifaa enndii ñaamfa, límu ga kintaanaa Kooh tum kiméti iña ya dígoheefa. ²⁴ Laakin yen yiliis yaa daakuk ga wo'eenaama: 'Beticaama teewoh kifiliimunoh kom kanak. Kifiliimunohkaa kíinoo, Kooh pokoheeka na Móyíis ga janjagaa Síneyíi, ee lím towu-ñaam kesi. 'Beti-ñaamfaa ee teeku Aгаа'da féri teewohka. ²⁵ Aгаа' yéri mandarga janjagaa Síneyíi en ga kúlkaa Arabíida. Ya teewoh Yéerúsaleem yii ga jamaanii diimafa. Yéerúsaleem yiima, na buwaa dek dafa, ba biñaam. ²⁶ Wayee kifiliimunkaa kukanakkaa meydoh Yéerúsaleemyaa en ga dookfa†. Ya enndii ñaam ee yéri en eewwu.

† **4:26** 4: 26 Betifi wo'u diida féri en Saaraa. Malkat Ínohlukoh 3: 12; 21: 2, 10

27 En ki'ena, Këyítfaa wo' an:
 «Fu, betifii mínoo kilaak kowuɗa,
 neɓluka;
 fu yii fu mosoo ki'ínoh mesiklaat kilaak
 kowuɗa,
 kurnuka,
 ndaga towutaa betifaa foñuɗa tërí wëñan
 kiyewin taa betifaa en na yaalcida*.»

28 Dú nak mbokcii, dú ßërí en towutii
 límu, fodaa Ísaak, ga díгаа Kooh dígohee na
 Abarahamɗa. 29 Kudewaa, kowukaa límsee
 fodii towutii béébtada daanee kihatal ga kipes
 kowukaa límu ga doolii Helii yisela'í'yiida.
 Ee iñaama bi wati lís kilaak. 30 Wayee iñii
 yiida wo'see Abaraham bídussa ga Këyítfaa
 an: «Kaalaa ñaamii ya na kowukiigari, ndaga
 kowukii ñaamii jomoo kibok kilam na kowukii
 betifii enndii ñaamɗa*.»?

31 Kon nak mbokcii, dú enndii bitowu ñaam
 wayee dú bitowu betifaa enndii ñaamɗa.

5

Watukat ki'enis ñaam

1 Kiristaanii ßëgísínnduu doonaa dú laak
 haffuu kayoh-kayohɗa. Kon nak, yëgísat ga
 iñii dú amɗa ee kaa tookat kiñaam galukis ga
 dookkúu.

2 Súkúrukat, mi Pool, mi wo''úu an: binaa
 dú eroh haffúu ga kigúrukaa, iñii Kiristaanii
 tumi'túuɗa laakdoorúu jeriñ wínoo. 3 Mi
 yii wo'iska ßan an: ßééß ßaa eroh hafci ga

☆ 4:27 4: 27 Malkat Ísayí 54: 1. ☆ 4:30 4: 30 Malkat
 Sënees 21: 10.

kigúrukaa, ya joman kitaabuk hen béeb inçii Waasii Móyíis nakoh kitumda. ⁴ Dú bii dú heeli ki'abu bibo' yijúwí' ga fíkíi Kooh, ga kitaabuk Waasii Móyíisda, dú hégísohin haffúu na Kiristaanii ee dú meydohin haffúu ga yër-maandaa Kooh. ⁵ Dí bii dí gëmindá nak, Helii yisela'í'yii yëri onndii kiyaakaa' an Kooh hayyíi ki'aboh bibo' bijúwí' ga fíkíici. Ee iñaama yëri dí sek wa gaaw kilaak. ⁶ En ki'ena, binaa bo' en wíinoo na Yéesu Kiristaanaa, iña laak soluda enndii kigúruk, wala kigúrukkii. Iña laak soluda wëri en kilaak ngëmaa teewohi tumeencaa taam na kiwaaroh.

⁷ Jaarii dú bëteeda dii wa jekeeda moos! Bii pellúu ba, hoonohharúu kitaabuk kayohfii? ⁸ Iña dú gëmlukohu yaama meyoohii ga Kooh, yii bayyúu dú hay garída. ⁹ Wo'uunun an «Moloŋ kuun wijutuut, waa kaañohin, dooyin kikaañohi kuuncaa béebca.» ¹⁰ Moona déy, mi abin yaakaa' garúu ndaga Ha'mudii. Mi ínohin an halaatciigaruu wóotírohanndii ga iñuma. Wayee baa aas ga dñuycúu, hícoha helciigarúuda, baa ya mín ki'en tóoh, Kooh hayi kisaŋku'.

¹¹ Kon mbokcii, mi ga kihaffoo, enee an mi lís kijëgíroh an kigúruk tumsataa, eneenaa mi hataloo ga kipes. Kon iñii tah ya mi hatalu ga kipessoo? Kikaankii Yéesu ga kuraanaa mi en kiyéegaloh ee ka newoo buwiida, këri tahka. ¹² Buwiima jaahallúu ga iñaamada, mi wo' man ba hanat ki'eem ga kigúruk doŋ, wayee ba namat kigú' hen tóoh.

¹³ Dú nak mbokcii, Kooh bayinndúu, dú hay gari, en danaa dú laak haffúu. Wayee nak, kaa koorohat laakaa dú laak haffúu waama, dú pesi ga iñaa neβ kumuunndúu rek. Namat ki-waaroh hen, dú dímalohi ga díkaantirúu. ¹⁴ En ki'ena, Waasii Móyíis, iñcii wa nakohda tooh matin ga wo'eenii wiwóorí'wii wii: «Waraa mooroomfu fodaa daa fu waa' haffuda.» ¹⁵ Ee ban binaa dú tum fodii júu'cii ga egíriida, dú dowohi, dú ñamohi ga duuycúunaa, inohat an dú aaw ga kilëhdoh ga duuycúu. Kon watukat iñaama.

Ísat Helaa yisela'í'yaa kuliyuk ga kipeskiigarúu

¹⁶ Inii yii yéri mi yahhúu kiwo': Ísat Helii yisela'í'yii ya níi' kipeskiigarúu, en danaa, dú taabukoo neblaak-kumuunndúu. ¹⁷ En ki'ena, iñaa neβ kumuun bo'-súusúus bokkii na iñaa Helaa yisela'í'yaa waa', ee iñaa Helaa yisela'í'yaa waa'da wóotírohin na iñaa neβ kumuun bo'-súusúus. Kon nak iñcaa kanakcaa caama mínohsoo, en danaa, enoo an iñaa neβpúu béeb dú mínndi kitum. ¹⁸ Binaa dú kuliyuki' Helii yisela'í'yii ga kipeskiigarúunaa, Waasii Móyíis tókukisoorúu.

¹⁹ Leerin an baa taabuki neblaak-kumuun ga kipeski, tumi iñcii cii: kijalaañuk; kibay halaat cisépi'í'; kifaanuk na baa en béeb; ²⁰ kijaamuk koof; na kinaahuk, kimínohoo na mooroomfu, kiñaroh na ki'iñaan, ki'aylukoh, kiwaa' kiwëñí', kihégískoh, na kifa'doh, ²¹ kiñeeh bo', kiliiluk ga ki'an na kiñam, kihaabin na enaama ciliis

caa manda. Mi deweerarúuka kiwo' ee mi yii wo'issúuka yii: buwaa enukoh iñcaamada boksoo ga Nguuraa Kooh.

²² Wayee iñcii Helii yisela'í'yii lími ga bo'da cërí en: kiwaaroh, kineb keeñ, kilaak jam, kiteey, kijof, kilaak yërmaandi ga bo' na ki'en go'; ²³ kimo' keeñ na kimín ki'abuk. Ee wóorin an iñcaama Waasii Móyíis saŋngiica. ²⁴ Buwii en buu Yéesu Kiristaada apuunun ga kuraanaa kibo'kaagaba taabuki neblaata-kumuunda, na iñcaa cibóni'caa helba líki gada. ²⁵ En lak Helii yisela'í'yii yërí onnduu kipesaa dú taaban ban ga iñaa ya waa'da. ²⁶ Kindamukoh hanat kilaak ga díkaantiruu: dú ísat kidiingatoh, dú íis ki'iñaadoh.

6

Ki'amdoh ga díkaantirúu

¹ Mbokcii, binaa bo' abu ga kitum iñaa joffiinaa, dú bii dú taam na Helii yisela'í'yiida, dú bërí jommbi kiboyukidoh ga kayoh, dú taam ga na teey. Ee dú, yaa en béeb watukat hafci, doonaa dú keenoo ban ga fi' Seytaani. ² Dú, amdohat ga díkaantirúu kikoork d'ofci-igarúu. Fodaama, dú hay kimëti' kitum béeb iñii waasii*Kiristaanii nakohda. ³ En ki'ena, binaa bo' tik hafci kilaak solu ee lak ya enndii dara, ya dúk hafci. ⁴ Baa en béeb, malak-sukohat iñcaa ya tumida. Ya hot iñaa ya ndamukan ganaa, ya eemdohatka ga hafci, ya

* **6:2** 6: 2 Malkat 5: 14: «Waraa mooroomfu foda daa fu waa' haffufa»

hanat kinatuk ga mooroomci. ⁵ Ndaga baa en béeb línan sasaagari. ⁶ Baa en na kijégíru Hewhewii winéwí'wii, warat baa jégí'tida ga béeb iñcaa ya laakda. ⁷ Ken hanattúu kidúk ga iñii yii: Kooh, ken yapoori. Ee iñaa bo' soka, píikanndi. ⁸ Baa fu sok iñaa neɓ kumuunfunaa, fu píikan iñaa neɓlaat-kumuun límdí bo'da ee wërí en kikaan. Wayee baa fu sok iñaa Helii yisela'í'yii waa'danaa, fu píikan iñaa Helaa yisela'í'yaa límdí bo'da ee wërí en kipeskaa leehoo taa'da. ⁹ Du hanat kiyówí' yahhuu ga kitum yijófi'. En ki'ena, binaa du am, du íssiinaa, wahtaa le'aa, du hay kipiik iñaa laakin jeriñ. ¹⁰ Kon wahtaa du mínka tooh, leenaa du tumdat béeb iñaa jofin, wëñaa ga buwii du bok naba ngemda.

Dígalcii méeñjohda na kēñ'cii

¹¹ Dú hotin bínciigoo, dii ca yakda, mi yëri bínca na yahhoo. ¹² Buwaa gítinsirúu ga kigúrukda, ba heel kilaak teek ga duuy buwii. Iñaa ba niik rekda wërí en kihatalu ga kipesba binaa ba yéegaloh kikaankaa Kiristaanii ga kuraanaanaa. ¹³ En ki'ena, buwaama fa' ga kigúrukda, ba ga kihafba sah taabukussii Waasii Móyis. 'Ba waa' dú gúruk doonaa ba mín kibakuk an ba tumlukohinndúu iñaama ga faanndúu. ¹⁴ Mi ga kihaffoo, laakoo enaama yiliis yaa tahanndoo kibakuk, enndii kikaankaa Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu ga kuraadanaa. Ka tahin bi iñcii ga ëldúnada kaanin garoo ee mi kaanin ga iñcii ga ëldúnada: ¹⁵ Yii gúrukin wala yii gúrukkii, iñaama

laakoo solu. Iñii laak soluda wëri en ki'en bo' yi'as. ¹⁶ Béeb buwii taabuk iñum mi wo' yuma, na béeb buwii en buu Kooh† enu Isarayeelyigarida, mi yii Kíimi'ba an: Kooh barkeelatba, onba jam.

¹⁷ Ee iñii aaw ga fíkiida, ken hanattoo ki'ek coonu. En ki'ena, ñancii mi bay ga faanndooda teewohin an mi sodaluunun ndaga Yéesu.

¹⁸ Mbokcii, yërmaandaa Yéesu Kiristaa, Ha'-mudiigaruu taabat narú‡ béebpúu. Aameen.

† **6:16** 6: 16 Isarayeelyaa Kooh ‡ **6:18** 6: 18 na helciigarúu

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source
files dated 2 Jun 2022

7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870